

“Türkiye’nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

Ragıp Duran

8 yıldır iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi demokrasiyle nasıl bir ilişki içinde? AKP’nin ÖTEKİ ile ilişkisine bakınca, Kürt Meselesi, Ermeni Sorunu, dış politika gibi alanlardaki siyaseti nedir? Nihayet, AKP öncesinde ve sonrasında medyada neler değişti?

Demokrasi, derin ve çok anlamlı bir kavram. Tanımı, tanımları muhtelif. Zamanın ve mekanın ruhuna göre inkişaf edebiliyor. Mesela Antik Çağ’da, Eski Yunan Medeniyetindeki demokrasi ile bugünkü demokrasi anlayışı çok farklı. Çeşitleri ya da sıfatları da mebzul: İşte,

“Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

Parlamenter Demokrasi, Halk Demokrasisi, Sosyalist Demokrasi, Liberal Demokrasi, Hristiyan Demokrasi, Türk Usulü Demokrasi, Filipin Usulü Cici Demokrasi...

Demokrasinin çok unsuru, çok boyutu var. Ben, Türkiye’de yaklaşık 8 yıldır iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ile demokrasi arasındaki ilişkileri irdelemeye çalışırken, demokrasinin bugün önemli bir boyutu olan ‘ÖTEKİ İLE OLAN İLİŞKİ’ temelinde bir değerlendirme yapacağım. Yani AKP, kendi dışına, kendi dışındaki siyasi akımlara, olgulara, sorunlara, kişi ve kurumlara nasıl bakıyor? AKP’nin ÖTEKİ ile ilişkisi nedir? AKP, öteki ile ilişkide ne kadar demokrattır?

Türkiye’de demokrasinin önündeki temel engelin, genel olarak vesayet özel olarak da askeri vesayet olduğu konusunda giderek bir görüş birliği oluşuyor. Ben TSK, askeriye konularına hiç girmeyeceğim. Çünkü benden sonra söz alacak değerli meslekdaşım Doğan Akın, sunumunda özel olarak bu konuya da yer verecek.

2002’den bu yana iktidarda olan AKP, Avrupa Birliği, Kürt meselesi, Ermeni sorunu ve Türk Silahlı Kuvvetleri gibi tayin edici konularda, tabu konularda son derece önemli girişimlere imza attı. AKP, iktidarının ilk yıllarında kendi dışındakilerin de, yani ötekilerin de desteğini alan hamleler gerçekleştirdi. Bu alanlarda bilahare neler yaptı? Nasıl davrandı? Ne kadar sürdürülebilirdi bu hamleleri?

Bu sorulara yanıt aramadan önce, beni özel olarak rahatsız eden bir durumdan söz etmek istiyorum:

Türkiye’de bir süredir, mesela kalkıp “AKP’nin AB politikaları oldukça iyi” dersiniz hemen “Şeriatçı” olmakla suçlanıyorsunuz. Ya da kalkıp “CHP yavaş yavaş umut vermeye başladı” dersiniz hemen “Ergenekoncu” yaftasını yapııştırıyorlar. Olağanüstü sinir bozucu bir kutuplaşma var siyasal alanda. Aslında yeni değil bu ikilik. İttihat Terakki/İtilaf döneminden beri bu ikilik hep vardı da, Demokrat Parti/Halk Partisi, AP/CHP, ANAP/CHP bugün de AKP/CHP ya da AKP/TSK olarak ifade edilen bir kutuplaşma var. Cemal Kafadar’ın Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluş öykülerini deştiği “İki Cihan Aresinde” başlıklı kitabında aslında bu ikiliğin daha Osmanlı Beyliği döneminde mevcut olduğunu öğreniyoruz.

Bu ikilik/kutuplaşma bugün özellikle muhafazakar ve liberal çevrelerce, devlet/toplum ya da statükocu/reformcu çelişkisi gibi gösterilmeye çalışılıyor. Bence değil. Çünkü bu kutuplaşma, bu çelişki bir iktidar çelişkisi. İki kutup da iktidarı ele geçirmeye çalışıyor ve çatışıyor. Ve tabi ki bu mücadelede kendini haklı, meşru, güçlü göstermek için demokrasi sözcüğünü ve sözlüğünü kullanıyor.

Bu iki kutup arasındaki mücadele, maalesef, kitlesel, ciddi bir siyasi-ideolojik temelde gelişmiyor. İki taraf da belden aşağı vurarak rakibini zayıflatmaya ya da yıkmaya çalışıyor. İttihatçılar, sıkışınca darbe yapıyor, eski ve yeni İtilafçılar da ellerindeki güçle/güçlerle yasa-hukuk dinlemeden rakiplerine vuruyor (Mesela Ergenekon). Bir de bence önemli bir mesele daha var: Her iki kutup da aslında pek demokrat değil, daha doğrusu biri ötekinden daha demokrat değil. Esas amaç iktidara geçmek ve iktidarını sağlamlaştırmak olunca zaten, demokratlık öyle kalıcı bir ihtiyaç haline gelmiyor.

“Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

Bence bugün burada demokrasi açısından tutulacak bir kutup yok. İki kutup da birbirinden daha anti-demokratik. Ben gazeteci olarak, haber yaparken ve genel bir gazetecilik ilkesi olarak, tüm iktidar odaklarına, tüm haber kaynaklarına eşit uzaklıkta durulması gerektiğini biliyorum. Keza siyasette de tüm iktidar odaklarına eşit uzaklıkta durmak, bağımsız ve özgür bir tutumun yani demokrat bir tutumun gereğidir, görüşümdedir.

Kutuplaşmanın – ki DP/CHP zamanında kahvelerin bile ayrılmasına sebep olmuştu- neden ve kökenlerine baktığımızda, sıradan/yüzeysel bir ak-kara mantığının egemen olduğu düşünce ve siyaset dünyası karşımıza çıktığı gibi, uzlaşma kültürünün de neredeyse yokluğu dikkat çekiyor. Gerginlik, uzlaşmazlık olan yerde demokrasi pek yeşermez. Bunu belki de Padişahlık geleneğinde aramızda görebiliriz.

Dr. Osman Can, biraz önce Türk yargı sisteminin ne kadar anti-demokratik, ne kadar hiyerarşize, dolayısıyla ne kadar olumsuz ve adaletsiz olduğunu çok güzel anlattı. Bir ülkede yargı böyle olunca yürütmenin, ve yasamanın de pek parlak ve olumlu olması zaten beklenmez.

Ermeni Meselesinden başlıyorum:

Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun “Komşularla Sıfır Sorun” politikası çok olumlu, çok başarılı bir politika. Ülke olarak, teorik olarak, fikir olarak demek istiyorum. AKP öncesi hükümetler, TSK'nın da desteğiyle, “Düşmanlar tarafından kuşatılmış Türkiye” imajını üretip bunu da iç politikada değerlendirmek için komşu başkentlerle adeta anlaşmamak için ellerinden geleni yapıyordu. AKP, mesela İran'la, Irak'la, Suriye ile ve Ermenistan'la ilişkilerde bu bakış açısını, bu

pratiği kırdı. Ermenistan'la, Cumhurbaşkanı Gül'ün kuşkusuz ABD ve AB'nin de desteğiyle başlatıp sürdürdüğü Futbol Diplomasisi Zürih'te protokollerin imzalanmasıyla sonuçlanmıştı. Sonrasında birden bire garip bir Azerbaycan engeli çıktı. Sanki tüm bu Ermeni Açılımı süreci gerçekleştirilirken Bakü hesaba katılmamıştı. Ya da sonradan akla gelmişti. Meclis Protokolleri hala onaylamadı. AKP'nin Ermeni açılımı Bakü'ye takıldı. Erdoğan da esas sorun olarak gördüğü Aliyev'i ikna etmeye çalıştı.

Başbakan, bir yandan Ermenistan'la sorunu çözmek için çaba sarf ediyor ama bir yandan da mesela sinirlenip kızınca "Türkiye'de kaçak olan çalışan 100 bin Ermeni sınırışı etmekle" tehdit ediyor. Burada Erdoğan'ın içindeki muhafazakar, gerici, faşizan damar ortaya çıkıyor.

Medyada yer almadı. Hrant düşürüldükten sonra, Başbakanın yakın çevresi, minnet rica, uzun uzun anlatıp Erdoğan'ın Dink ailesine hiç olmazsa bir taziyeye ziyareti yapması gerektiğini anlatıyor. O da ikna oluyor ama yanında resmi zevatla birlikte Bakırköy'de Rakel Dink'e taziyeye gidiyor. Bir tanık anlattı bunu bana. İşte 20 dakikalık bir ziyaret planlanmış. Ne var ki ziyaret yaklaşık bir buçuk saat sürüyor. Çünkü Hrant'ın taziyesi de kaçınılmaz olarak siyasi olacak. Neyse sonlara doğru, Başbakan Rakel'den bir isteği olup olmadığını sorunca, mealen "Sayın Başbakanım, bu okul kitaplarında Ermeniler aleyhine çok bölümler var. Milli Eğitim Bakanımız mı yoksa siz mi, nasıl olur bilemem, bunları çıkartsak kitaplardan bizim cemaatimiz çok memnun olur" diyor. Erdoğan'ın yanıtı: "Rakel hanım, siz Ermenistan'daki kitaplarda Türkiye hakkında neler yazdığını biliyor musunuz?". Rakel hemen karşılık veriyor tabi: "Efendim ben bu ülkenin vatandaşıyım, bu ülkenin Başbakanından bu ülkedeki kitaplara ilgili bir ricada bulunmuştım sadece... Ermenistan'daki kitaplardan söz etmiyoruz..."

“Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

Hrant'ı Raket'i Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak algılayamayan sadece Erdoğan değil. Express dergisinin bir ya da iki önceki sayısında çıktı, Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun bir demeci var. Mealen: “Hrant Dink öldürüldükten sonra Türkiye’de geniş bir kesim Dink’e sahip çıktı ve hakkını aradı. Şimdi Ermenistan’da bir Türk öldürülse orada bu kadar insan sahip çıkar hakkını arar mı acaba?”. Hem Ermenistan Meselesini çözeceğim diyeceksin, hem de Dışişleri Bakanı olduğun ülkenin bir yurttaşı olan Hrant'ı, Ermenistan’da öldürülen bir Türk’le kıyaslayacaksın.

Üstelik de Hrant davasında bir sürü resmi gerçeğin gizlenmesi karşısında ağzını açmayacaksın. Ermeni Açılımı bu kadar!

Gelelim Kürt Meselesine:

Başbakan Erdoğan, galiba iki yıl oluyor. Bir Diyarbakır ziyaretinde çok güzel bir konuşma yaptı. “Devlet hata yapmıştır” dedi. Türk-Kürt kardeşliğinden söz etti ve Kürtlerin gönlünü fethetti. Bu ziyaretin dönüşünde Ankara’da Milli Güvenlik Kurulu toplantısı vardı. En fazla bir hafta sonra yani Erdoğan Diyarbakır’da söylediklerini hemen unuttu ve resmi çizgiye geri döndü. Erdoğan uzun süre DTP’lilerle görüşmeyi red etti. Sonra açılım nedeniyle, koşul olarak öne sürdüğü “PKK terörizmini kınayın” yaklaşımını benimsememesine rağmen DTP’lilerle görüştü. Görüşmek zorunda kaldı. “Başbakan olarak değil AKP Genel Başkanı olarak görüştüm” diyerek görüntüyü kurtardığını sanarak Kürtler nezdinden az bir parça var olan prestijini iyice kaybetti. Çünkü Erdoğan ikinci kez Diyarbakır’a geldiğinde terk edilmiş kent görünümlü sokaklarda “İstemeyen gider” dedi. Ermeni’yi gönder, Kürdü gönder... Ondan sonra kalk İttihat Terakki’yi eleştir! AKP, açılım dedi, ardından onlarca DTP’li ve eski yeni belediye Başkanı, yerel politikacı kelepçelenerek gözaltına alındı.

Açılım AKP için ve bizim için kuşkusuz çok olumlu, çok gerekli hatta geç kalmış bir dizi reform...Ama AKP, Kürt açılımı yapıyor, bütün Kürtleri cepheden karşısına alıyor. Roman açılımı yapıyor, arada Sulukule tasfiye edilip yandaşlara arsa olarak peşkeş çekiliyor. Alevi açılımı da bir başka rezalet: Açılım sempozyumuna Alevi kırımından yargılanmış birini konuşmacı olarak davet ediyorsun!

Bu açılım meselesi can sıkıcı hale geldi. Hangi konuda açılım yapsa AKP, o konuda sorunlar daha da çoğalıyor, karmaşık hale geliyor.

Dış Politika da AKP'nin özellikle Davutoğlu dümenine hakikaten geçtikten sonra iddialı olduğu bir alan:

İlk başlarda gerçekten her demokratın takdirini kazanan bir AB girişimi gerçekleştirdi AKP. Sıkı, yoğun ve hızlı bir şekilde müktesebat benimsendi, uyum paketleri birer birer Meclis'den geçti. Çok iyi gidiyordu. Sonradan sadece Ankara'nın olumsuzluğundan olmasa da başta Berlin ve Paris'in itirazlarına doğru dürüst göğüs geremedi AKP ve AB işi ikinci üçüncü plana düştü. AB konusundaki olumsuzluğun ilk ve tek sorumlusu AKP olmasa da, AB'deki Türkiye karşıtlarına çok koz verdi AKP ve bu akımlara karşı doğru siyasetler geliştiremedi.

Seçimi kazanır kazanmaz Hamas'ı gizlice Ankara'ya getirtmek büyük bir diplomatik başarı olarak sunulmuştu, bugün görüyoruz ki o ilk adım bugünkü olumsuzlukların başlangıcı imiş. Soykırım sanığı olarak hakkında uluslararası mahkeme kararı olan Sudan Devlet başkanı Ömer El Beşir, kırmızı halıyla ağırlandı Ankara'da. "Müslüman soykırım yapmaz" diye siyasal bilgiler literatürüne yeni bir deyim ekleyen AKP, Ömer El Beşir'i bir İKÖ toplantısı nedeniyle ikinci kez Türkiye'de ağırlamaya çalışırken ABD ve AB'den gelen baskılara da hemen boyun eğmesini bildi.

“Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

Dış politikamızın resmen temel hedefi AB'nin tam üyesi olmak iken, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Dışişleri Bakanlarının son 8 yıldaki dış gezi istatistiklerine bakın, AKP zihniyeti kendini Batı Avrupa ülkelerinde pek rahat hissetmediği için çoğunlukla Arap ülkeleri ve Körfez ülkeleri ya da Mağrip Maşrik ülkelerini tercih ediyorlar.

Bir-iki noktaya daha değinmek istiyorum:

- AKP yöneticilerinin rol modelinin, AB ülkeleri olmadığı kesin. Hani Bayar-Menderes döneminde DP yönetimi Türkiye'yi “Küçük Amerika” yapacaktı ya, AKP şimdi de böyle yarı Amerikan yarı Arap ülkesi, o Şeyhlik/Emirliklerdeki kültürü örnek alıyor. AKP üst düzeyinde gerçek anlamda bir Avrupa kültürü boşluğu var: Alman felsefesi, Fransız sosyalizmi, İngiliz parlamentarizmi yok. Çocuklarını çoğunlukla ABD'de okutuyorlar. Avrupa'da değil mesela.
- AKP'nin ötekiyle ilişkisi konusunda bence en açık işaret, geçen yıl 10 Kasım'da Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün bir dış temsilcilikte gazetecilere yaptığı konuşma idi. Aslında AKP'nin öz kadrosundan olmayan Gönül'ün açıklamasına ne Erdoğan ne de başka bir AKP yöneticisi itiraz etti. Gönül, mealen “Bugün Anadolu'da hala Rumlar, Ermeniler olsaydı biz ulus-devletimizi nasıl kurardık” demişti. Aslında doğru bir tesbitti. Ama Ankara'nın ekaliyetlerini nasıl bertaraf ettiğinin de ilginç bir itirafıydı bu. Mübadele ve resmen tehcirin ne trajik siyasal sonuçlar yarattığını bugün herkes görüyor.

Genel ve hızlı bir tarama yapmaya çalıştım. AKP'nin öteki ile ötekilerle ilişkileri sorunlu. Genelde teorik olarak ve ilk başlarda iyi başlıyor

sonra geriliyor. Zigzaglarla ilerliyor. İç tutarlılık pek yok. İç bütünlük de eksik. Süreklilik hak getire. Günlük, konjonktürel duruma göre adımlar atılıyor. Bir ileri, iki geri... Kendilerine muhafazakar demokrat diyorlar ama dünya siyasal bilgiler terminolojisinde ve pratiğinde böyle bir şey yok. Muhafazakarsan demokrat olamazsın, çünkü demokrasi sürekli gelişen/değişen bir yaklaşım gerektirir, üstelik demokratlık ilerici, muhafazakarlık gerici bir ideoloji. Demokratsa da zaten muhafazakar değildir. AKP iktidara geldikten sonra kendisine özel bir ideolojik isim, siyasal etiket arayışına çıktı. Hatta bu konuda Amerikalı, İngiliz ikinci sınıf siyasal bilimcilerle bir toplantı bile düzenlediler. AKP kendisine İslamcı denilmesini istemiyor, keza liberal sıfatı da yoksul taban için yabancı. Sağcı oldukları için, aslında sağcılığı da kabul etmiyorlar ama pratikleri ne kadar sağcı olduklarını zaten kanıtladı, muhafazakarlığı benimsediler. E bir yandan da demokrat olmak neredeyse zorunlu. İkisini birleştiren ortaya Muhafazakar Demokrat ucubesi çıktı.

AKP siyasi-ideolojik olarak çok kanatlı bir parti. Radikal İslam'dan gelenler var, derin devletin temsilcileri var, konjonktürel olarak iktidar olduğu için AKP'li olanlar var. AKP'nin mesela ilk başlardaki olumlu yani demokrat Kürt politikaları bölgede umut yaratırken Batı'da kızgınlık yaratıyordu. Neyse, demek istediğim AKP, biraz da ANAP gibi çıkarların konfederasyonu. İktidardan düştüğü zaman kolayca parçalanabilecek ideolojik bir yamalı bohça görünümü var.

Sonuç olarak AKP kendine demokrat. Başörtüsü meselesini tek demokrasi sorunu olarak ele aldığı dönemde bile başarılı olamadı. AKP muğlak ve oynak bir ideolojiye sahip. Üstelik de genelde beceriksiz. Yani siyasal krizleri yönetemiyor. Ötekiyle ilişkisi ise belirsiz, süreksiz, güvenilmez.

“Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

Şimdi de AKP'nin medya ile ilişkilerine eğileceğim.

Biraz önce Doğan (Akın) da söyledi. Son yıllarda medyaya en fazla müdahale eden hükümet olarak niteledi AKP'yi. Evet doğru. AKP; diğer alanlarda olduğu gibi medyada da ikiyezli bir politika izliyor ama amaç tamamen egemen olmak medyaya.

Cumhurbaşkanı Gül ya da Başbakan Erdoğan, Yaşar Kemal'e ve Çetin Altan'a ödüller verdiler. Bu ödül törenlerinde de çok güzel, çok olumlu, çok özgürlükçü konuşmalar yaptılar. Düşünce, fikir, ifade ve basın özgürlüğünden dem vurdular. Artık Türkiye'de kimsenin yazıları, fikirleri nedeniyle yargılanmayacağını, hapse atılmayacağını filan söylediler. Doğru değil tabi... Biraz önce Express dergisinden İrfan Aktan'ın mahkum olduğu haberi geldi. Dergiye de yüklü bir para cezası kesmişler. Türkiye'de düşünce, fikir, ifade ve basın özgürlüğünün sorunlarını izleyen çeşitli kurumlar, örgütler var: BİA, Bağımsız İletişim Ağı en titiz ve en ayrıntılı araştırmayı yapıyor ve aylık raporlar halinde sitesinde yayınlıyor. Bizim Cemiyetin (TGC), sendikanın (TGS), ÇGD ve Basın Konseyinin de benzeri çalışmaları var. Tutuklu Gazeteciler Platformu ise hali hazırda Türkiye cezaevlerinde 39 gazetecinin bulunduğunu bildiriyor. Dünya çapındaki Reporters Sans Frontières (RSF), Committee to Protect Journalists (CPJ), IPI (International Press Institute) gibi örgütlerin raporlarında da Türkiye basın özgürlüğü cenneti olarak geçiyor.

AKP işbaşına geldiğinden bu yana Türkiye medya manzarasında ne değişti?

Eskiden iki tür medya vardı:

- Devlet, -esas olarak TSK yanlısı- yanlısı ve hükümet yanlısı bir medya kesimi
- Bir de yine devlet yani TSK yanlısı ama hükümet karşıtı ve muhalefet yanlısı bir medya kesimi

AKP bunlara yeni bir tür medya kesimi ekledi:

- Devlet yani TSK'ya nispeten uzak duran ama hükümet yanlısı bir medya

Normali hem devlete, TSK'ya hem de siyasi iktidara uzak durup kamuya, topluma, yurttışa yakın duran bir medya, ama o da maalesef pek yok.

Medya mülkiyeti, tüm medya analizlerinde tayin edici bir unsurdur. AKP de çok ciddi bir şekilde bu medya mülkiyetleri ile oynadı. AKP öncesi ve sonrası medya mülkiyeti haritası şöyle oluştu:

- Kadim AKP, yani siyasi iktidar yanlısı medya: Yeni Şafak, Türkiye, Milli Gazete, Akit, Zaman...vs.
- AKP'nin yeni yarattığı yandaş medya: Kanal 24, Bugün, TVNet, Ses/Beyaz...vs.
- AKP'nin yandaş işadamları aracılığıyla muhalif ya da ortada iken iktidar yanlısı hale gelen medya: Kanaltürk, Star gazetesi, Sabah-Atv

TRT'ye göz atalım. Her dönem olduğu gibi TRT'de AKP devrinde de müthiş bir kadrolaşma var. Demin saydığım üç grup medyadaki çok sayıda gazeteci ve teknisyen şimdilerde TRT gıysilerine büründü. Çok

“Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci” Türkiye için getirdiği Sorunlar ve İmkânlar?

sayıda yeni kanal açıldı böylelikle daha çok kadroya istihdam yaratıldı. Ama kamunun parası ne şekilde harcanıyor, bunun hesabını soran yok. Yayın içeriklerinde olağanüstü bir muhafazakarlaşma açıkça görülüyor. Mesela dini program sayısı ve süresi arttı. Bu arada TRT'de liberal “aydınlar”, AKP yanlılarını kastediyorum, sık sık ekranda görünüyor. Bir de galiba göstermelik, bir parmak bal çalmak için, bazı muhaliflere de programlar yaptırılıyor. Bu arada çok kalabalık bir kadrosu olmasına rağmen, TRT hala dışarıdan kimi yapımcı ve gazetecilere de yüksek meblağlar ödeyerek programlar yaptırmaya devam ediyor. Meclis bile bu dış yapımlar hakkında bilgi istedi.

AKP'nin, en büyük medya grubu olan Doğan Holding'le ilişkisi de ilginç. Uzunca bir süre anlaştılar, sorunsuz geçindiler. Karşılıklı olarak tavizler verildi, alış-veriş iyi gidiyordu. Sonra sorunlar çıktı. Hilton arazisi, POAŞ'ın Mersin rafinerisi, Gül'ün Cumhurbaşkanlığına muhalefet...vs. İpler kopunca da Doğan grubunda bazı köşe yazarları hafif bir muhalefete başlayınca Holding'in neredeyse kayıtlı sermayesi kadar bir vergi cezası yazdı Maliye. Ardından üst yönetimde değişiklikler oldu, Aydın Doğan emekliye ayrıldı. Sonuç olarak AKP, Doğan'ı susturdu. Hatta grup parçalanarak satışa sunulacak. AKP, Doğan'a karşı bastır-böl-parçala-satın al taktiğini uyguladı.

Diğer iki büyük medya grubuna bakalım: Çukurova ve Ciner. Her ikisi de medyanın dışında çok sayıda sanayi, ticari ve mali alanlarda faaliyet gösterdiği için büyük ölçüde siyasi iktidarın denetimi ya da gözetimi altında. Bu medya grupları, AKP'ye karşı ciddi bir muhalefet yapmaya yeltenirse, maliyeden ya da başka bir resmi kurumdan bir engelle karşılaşabilir. Medya dışı faaliyetlerde, siparişler birden kesilebilir, müşteriler azalabilir vs. Bu nedenle bu grupların medya kolu biraz da bağımlı sayılır.

Bugün AKP'ye karşı muhalefet yapmaya çalışan, solcu Birgün ve Evrensel ile Kürtlerin Gündem'ini bir kenara koyalım. Geriye bir de Cumhuriyet ile Sözcü gazeteleri kalıyor ki onlar da militan muhalefet yapıyorlar. Gerçek anlamda militan, yani hafif militer bir şekilde.

Sonuç olarak AKP, medyayı, kamuoyunu bilgilendirmek, demokrasiyi güçlendirmek için değil, iktidarını, hegemonik ideolojisini daha da pekiştirmek için sıradan bir araç olarak algılıyor ve değerlendiriyor.